

“ΓΤΑΘΗΚΑΜΕ ΟΡΘΙΟΙ” - ΚΩΣΤΑ ΚΛΕΑΝΘΟΥ.

Η καινούρια δουλειά του ποιητή Κώστα Κλεάνθους μας επαναφέρει στο κλίμα των δέσσειτων χρόνων του 74, όταν το νησί ρίχτηκε στην μεγαλύτερη τραγωδία της σύγχρονης ιστορίας του. Μας επαναφέρει κι' από πλευράς θεματικής αλλά κι' από πλευράς διάθεσης και μορφής. Λες κι' ο ποιητής καθελώθηκε στις εφιαλτικές εκείνες μέρες, κι' ο χρόνος τριγύρω του απολιθώθηκε σ' εκείνο το φρικτό καιούργημα που σημάδεψε ανεπανόρθωτα την ζωή μας. Υπάρχει, πράγματι, κάτι το ηρωϊκό σ' αυτό το πείσμα, σ' αυτή την επιμονή του ποιητή να παραμένει εκεί, στην τραγωδία, ανεξάρτητα από την παραπέρα ροή των πραγμάτων, που αλλοίωσε εν πολλοίς το τοτινό κλίμα (δεν είναι μυστικό ότι αρκετοί θεωρούν τα θέματα εκείνα εξαντλημένα).

Ορθός, περήφανος, χωρίς συμβιβασμούς ο λόγος του Κ.Κ. Ξεκινά σαν έπος, που θυμίζει τον Θοδόση Πιερίδη στην “Κυπριακή Συμφωνία”.

“προδομένο νησί μου, τα τόσα σου πάθη /
πως μα πως να ιστορήσω αφού τώρα, τόσο/
οι λυγμοί μου με πνίγουν κι' η ανάσα μου εχάθη/
π'ούτε λέξη ακόμα δεν μπορώ να'ρθρώσω”.

Και οι σελίδες που ακολουθούν διατηρούν, στις ίδιες ψηλές νότες το αίσθημα, που μοιάζει σαν να κινείται σε τεντωμένο σχοινί, ενώ ξετυλίγεται μπροστά μας πυκνό το δράμα της γης μας:

“Αδελφός μεσ' την πλάνη, αδελφόν επολέμα/
κι' εκτελούν το νησί σε εικασάχρονα στήθη”.

Κι' ύστερα πάλι:

“Πονεμένο νησί, στις πληγές σου αλείβω/
της στοργής μου το λάδι, αγνό, μυρωμένο/
Ταπεινά προσκυνώ και μ' ευλάβεια σκύβω/
και το στίχο μου ολόλευκο επίδεσμο. . .”

Φυσικά στην ποίηση αυτή του τεντωμένου σχοινοῦ και της συνεχούς προσπάθειας να παραμένουν τα πάντα μέσα στον έμμετρο λόγο, έτσι που και η συναισθηματική έμβέλεια νάναι μεγαλύτερη, δεν μπορεί παρά να υπάρχουν και χασμωδίες και παραφωνίες και τραβηγμένες κάπου - κάπου από τα μαλλιά ομοιοκαταληξίες και παραχωρήσεις αισθητικές αλλά πιστεύω πως στην περίπτωση δεν είναι αυτό το κύριο. Η ποιητική σύνθεση του Κ.Κ. πρέπει ν' αντικρουστεί σαν η καταγραφή του πόνου

ενός στρατευμένου μας ποιητή, με ξύπνια πολιτική για όλα τα φοβερά πούγιναν, για όλες τις πληγές που άνοιξαν στο κορμί του νησιού.

Κι' εδώ παρατηρείται κάτι που το επισημάναμε και σε άλλες ευκαιρίες. Είναι οι διαστάσεις που παίρνει το νησί στην σύλληψη των ποιητών μας. Πρόκειται για διαστάσεις ανθρώπινες, τέτοιες που τοποθετούν τον καλλιτέχνη στην θέση του πατέρα ή της μάνας, που όλη τους την έγνοια την στρέφουν στο ένα και μοναδικό παιδί, που βρίσκεται είτε θειμένο σε τρομακτικούς κινδύνους. Αυτή η σχέση, που αντιστρέφει τους όρους, μετατρέποντας τον γιό σε πατέρα και τον πατέρα σε γιό, είναι ίσως ένα μοναδικό φαινόμενο διεθνώς, που δεν πιστεύω να ωφείλεται αποκλειστικά και μόνο στο μέγεθος του νησιού. Το καθοριστικό εδώ πρέπει νάναι η πλήρης ψυχική ταύτιση του δημιουργού με την πατρίδα, η πλήρης συγχώνευση των δύο, το φυσιολογικό πέρασμα των οδυνηρών εμπειριών της πατρίδας στο άτομο. Κι' αντίστροφα. Αντιπαράθεση εδώ, μεταξύ των δύο, δεν υπάρχει, η αλλοτρίωση του ατόμου, πούναι σύμφυτο της καπιταλιστικής κοινωνίας, δεν έχει διαβρώσει ακόμη τους καλλιτέχνες μας. Κ'όλ' αυτά δημιουργούν αναμφίβολα ένα στέρεο υπόβαθρο πάνω στο οποίο μπορεί να οικοδομηθεί αξιόλογο έργο με ρίζες και μπόι.

Πριν κάπου δέκα χρόνια ο Κ.Κ. μας είχε δώσει εκείνο το "Αδελφέ μου Οσμάν", που τόκανε ο Μάριος Τόκας ένα θαυμάσιο τραγούδι, που το αγάπησε πολύ ο λαός μας. Ο ποιητής είχε βρει εκεί, χρησιμοποιώντας και τον ιδεολογικό του εξοπλισμό μια βαθειά φλέβα και την τράβηξε μέχρι τέλους δίνοντας ένα έργο με ειδικό βάρος μέσα στην κυπριακή ζωή εκείνων των ημερών των καταιγίδων. Ο μεγάλος Ισπανός αντιφασίστας ποιητής Λόρια είχε πει κάποτε, ότι η ποίηση είναι οι σωστές λέξεις που λέγονται έγκαιρα, την στιγμή που πρέπει. Τότε ακριβώς η ποίηση λειτουργεί και σαν προπομπός, γίνεται φλάμπουρο, σιαπανέας.

Τότε στον Οσμάν ο ποιητής ήταν πλημμυρισμένος από αίσθημα, που περνούσε μέσα στην υφή των εικόνων.

''Στη δουλειά, στο χωράφι μαζί και στ'αμπέλι/
με βροχή με χιονιά στο καυτό το λιοπύρι/
με τον ιδρώτα τρώγαμε οι δυό το καρβέλι/
στο μικρό τ'αργαστήρι''

Στην καινούρια του δουλειά ο Κ.Κ. πήρε ένα κάπως διαφορετικό δρόμο, πιο συνθετικό, γι' αυτό όμως και λιγότερο συγκεκριμένο και συνεπώς περισσότερο αφηρημένο. Υπάρχουν κι' εδώ φυσικά οι εικόνες των χωριών που "ευωδιάζουν", της Κερύνειας πούναι "χαρούμενη

μέσα στο κύμα'', της Μεσαορίας πούναι ''ρούσα λεβεντιά'' και της Αμμοχώστου πούναι όλο ''φώτα και χρώματα μύρια'' αλλά η γωνιά της σύλληψης δεν δίνει την ευκαιρία να ξεδιπλωθούν σ'όλη την έκταση ζεστές εικόνες, δεν δίνει την ευκαιρία να ξεδιπλωθεί το μεγάλο δράμα μέσα από ανθρώπινες μοίρες. Γι'αυτό κάπου - κάπου παρατηρείται κάποια εγκεφαλική ^{κρίση} πούναι ξένο στοιχείο στην ποίηση του Κ.Κ. Δεν χωρεί αμφιβολία φυσικά πως το θέμα με το οποίο καταπιάστηκε ο Κ.Κ. είναι τεραστίων διαστάσεων, είναι επιπό. ^{Επίσης} όπως επίσης, παρά τις επί μέρους παρατηρήσεις, δεν χωρεί αμφιβολία ότι το ^{κύμα} δεν λύγισε τον ποιητή.

Είμαστε σίγουροι πως ο πάντα ή'εν εγρήγορσει'' αγαπητός Κ.Κ. θα συνεχίσει ν'αντλεί μέσα από τα ανεξάντλητα αποθέματα, που του προσφέρουν οι βαθειές φλέβες της ζωής που κρατεί τόσο πεισματικά τόσα χρόνια τώρα.

ΠΑΝ. ΠΑΙΟΝΙΔΗΣ.